

EBA

ENTREPRENØRFORENINGEN
BYGG OG ANLEGG

Markedssituasjonen i bygg- og anleggsmarkedet

Prisutvikling og andre følger av krigen i Ukraina

6.april 2022

Støre frykter budsjettskvis: – Vi må snu på krona

ØKONOMI: Fare for overoppheting av økonomien tvinger regjeringen til å holde igjen når statsbudsjettet for 2023 skal hamres ut.

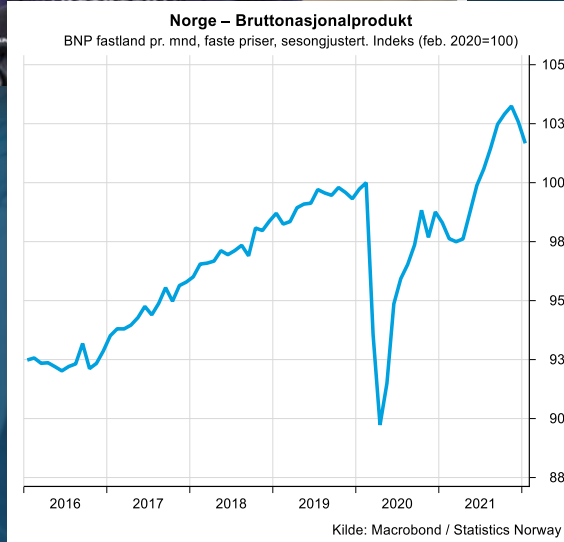
Regjeringen.no

Søk

En ny hverdag for Norge

Pressemelding | Dato: 14.03.2022
| Nr: 9/2022

Det går veldig godt i norsk økonomi. Smitteverntiltakene er avviklet, og vi er på vei ut av pandemien. Det er sterk økonomisk vekst, og ledigheten er lav. Samtidig er det økt mangel på arbeidskraft og tiltakende lønns- og prisvekst. Krigen i Ukraina fører til økt usikkerhet i internasjonal økonomi. Krigen har allerede ført til høyere råvarepriser, og det er svært høye priser på strøm, gass og drivstoff i hele Europa.

Næringen trenger forutsigbarhet

Publisert 29.03.2022 00:16

Vi står nå midt oppe i en krise som rammer Europa på mange ulike måter, og uforutsigbarheten er stor. Nå varsler statsministeren også om at det vil komme flere kutt innen de statlige bygg- og anleggsinvesteringene.

Entreprenørtopp om uro og prisoppgang: – Ingen som liker varsler på tid og kost

Publisert 25.03.2022 11:23 – Oppdatert 25.03.2022 11:51

Skanska-sjef om Støres kutt-signal: – Må få raske avklaringer

Publisert 28.03.2022 18:05 – Oppdatert 28.03.2022 18:08

Statsminister Jonas Gahr Støre varsler at store samferdsels- og byggeprosjekter kan bli kuttet eller skjøvet på. Nå vil store aktører i byggenæringen vite hv

Støre advarer om kutt i samferdsels- og byggeprosjekter

Publisert 27.03.2022 21:45 – Oppdatert 27.03.2022 21:45

Samferdsels- og byggeprosjekter kan bli kuttet eller skjøvet på som følge av krigen i Ukraina, varsler statsminister Jonas Gahr Støre (Ap).

Frykter full stopp i byggeaktiviteten: – Kan vare i både fem og ti år

Byggebransjen frykter full stopp i kjølvannet av Ukraina-krigen. Det er mangel på råvarer og folk, og det er ekstreme prisøkninger på alt fra byggevarer til energi.

Nytt prishopp på byggevarer

Publisert 03.04.2022 16:47

Energikrise og transport har ført til et nytt prishopp på byggevarer. Det er foreløpig ikke varemangel, men parkett og finer fra Øst-Europa er utsatt.

BNL: – Svært bekymret for Ukrainakrisen og konsekvenser for byggenæringen

Publisert 30.03.2022 16:12 – Oppdatert 30.03.2022 20:07

Administrerende direktør Nina Solli i BNL sier hun er svært bekymret for krisen i Ukraina og konsekvenser for byggenæringen som nå preges av stor usikkerhet og ordrebortfall. – Vi er opptatt av å få en god dialog med myndighetene for å demme opp for bortfall av aktivitet, sier Solli i en kommentar til Byggeindustrien.

NHO med ferske prognoser etter Russlands invasjon av Ukraina

NHOs Øystein Dørum tror ikke krigen i Ukraina vil ha stor makroøkonomisk betydning for Norge, men mener tre næringer kan bli hardere rammet enn andre.

🕒 1 min Publisert: 18.03.22 — 07:01 Oppdatert: 2 dager siden

- for Norges del vil krigen i Ukraina ha få økonomiske konsekvenser.

- Russlands invasjon, og Vesten og ikke minst EUs reaksjon, endrer spillets regler fullstendig i energimarkedet, sier NHOs sjeføkonom Øystein Dørum. (Foto: Fredrik Solstad)

Disse rammes hardest

Torsdag rykket OECD ut med en ny analyse der organisasjonen anslår at krigen i Ukraina vil forstyrre verdenshandelen, presse prisene oppover og føre til redusert økonomisk vekst. På verdensbasis anslår organisasjonen at krigen vil kunne redusere bnp med 1,08 prosent.

Hjemme i Norge tror Dørum det særlig er tre næringer som kan bli hardere rammet enn andre.

- **Industrien:** Den rammes av bortfall av markedet, bortfall av leverandører og flaskehalsproblematikk i verdikjedene, ifølge Dørum. - Men de større industribedriftene går ikke konkurs av dette, sier han.
- **Transport:** Sjeføkonomen mener transport til sjøs, lands og i luften vil få det vanskeligere, og peker blant annet på hvor viktig del drivstoff er av kostnadene til flyselskapene. Også bussnæringen og landtransport vil få økte kostnader.
- **Reiselivet:** Dørum tror reiselivet vil kunne oppleve mindre trafikk fordi for eksempel amerikanere ikke tør reise til Europa. I tillegg gjør stengte luftrom at man ikke kan fly over Russland fra Asia.

Treffes vi av «den perfekte stormen»?

➔ Drivstoffprisene stiger

- Avgiftskutt?

➔ Energiprisene stiger

- Makspris til husholdningene til mars 2023
- Ingen tiltak overfor bedriftene så langt

➔ Prisveksten øker

- TBU: 2,6 % -> 3,3% -> ?

➔ Lønnskostnadene øker

- Rammen i frontfaget ble 3,7 %

➔ Materialkostnadene øker

- Stor mangel på mange viktige varer
- Hvete, olje og gass, metaller -> tilbudssidedrevet prisvekst
- Leveringsproblemer
- Kraftig prisvekst

➔ Rentene øker

- Økt inflasjon, økt lønnsvekst
- Har fått 1 renteøkning, 7 til er varslet

➔ Importvarene blir dyrere

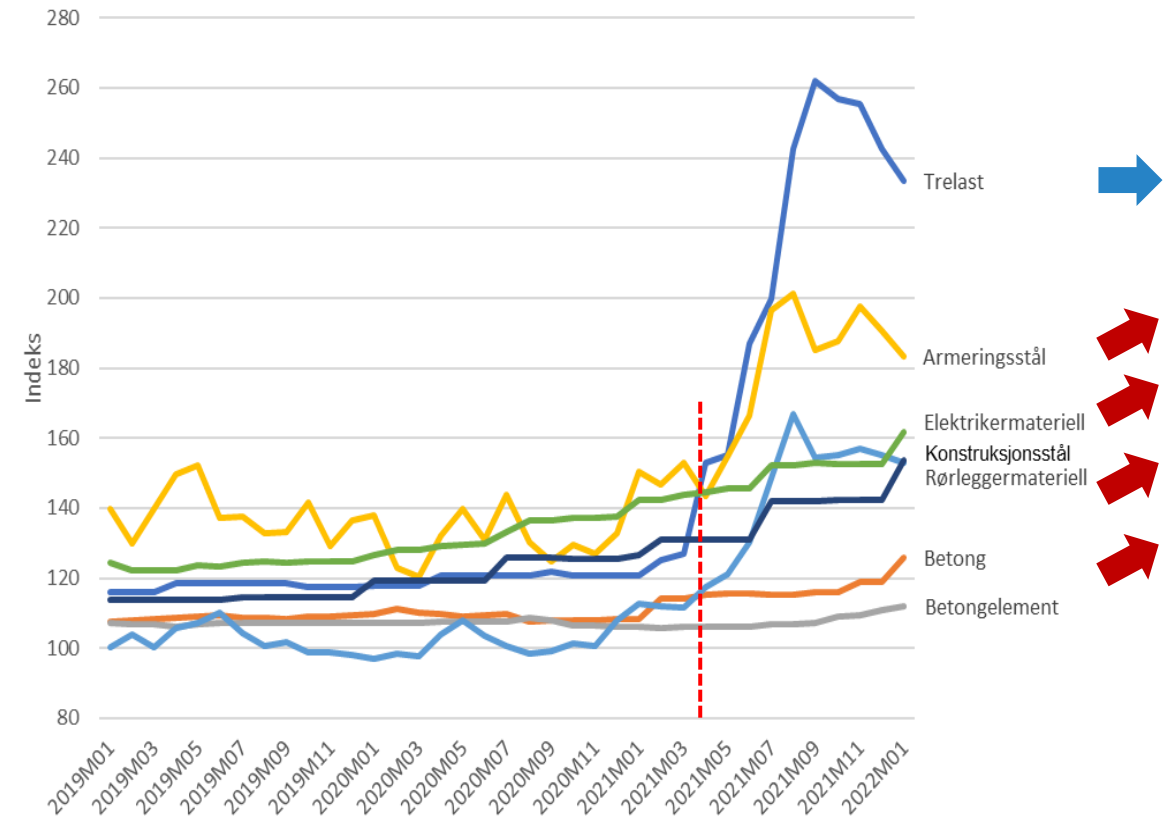
- Lavere produktivitetsvekst enn handelspartnerne
- Kronen svekker seg, dyrere import

➔ Den offentlige etterspørselen synker

- Økning i offentlige utgifter, mindre frie midler til investeringer

Fortsatt kraftig prisvekst på byggematerialer

- Prisene på trelast og stål eksploderte i 2020
 - Utfordringer med produksjon, transport, økt etterspørsel
- Trelastprisen ventet å holde seg stabil eller litt ned
- Stålprisen har økt kraftig
 - Leveranser fra Russland/Ukraina, transport, energikostnader, etterspørsel
- Prisen på betong og betongelementer har økt noe
 - Ytterligere prisøkninger varslet
- Prisen på kobber doblet fra mars 2020 til mai 2021

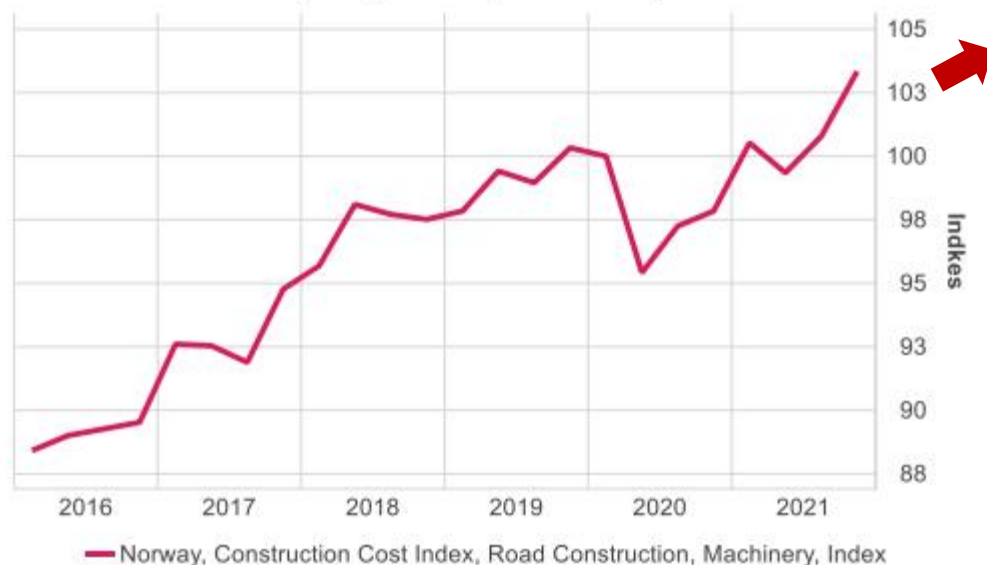

Kilde: SSB

Økte maskin- og transportkostnader

Norge - byggekostnader veianlegg, maskiner

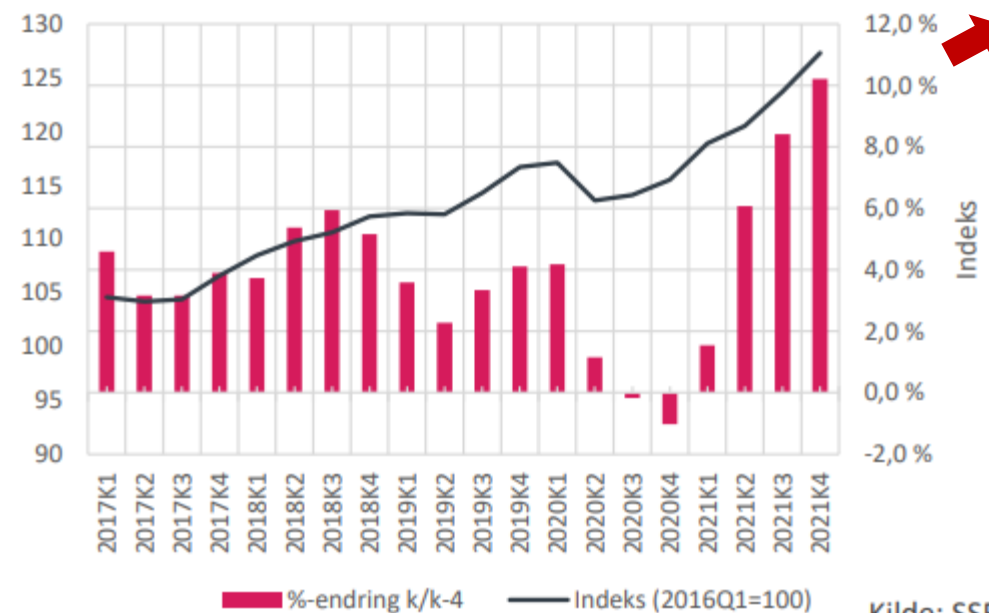
Maskinkostnader i BKI veianlegg. Indeks (2004 Q1=100)

Kilde: Macrobond / Statistics Norway

Totalkostnadsindeks for lastebiltransport

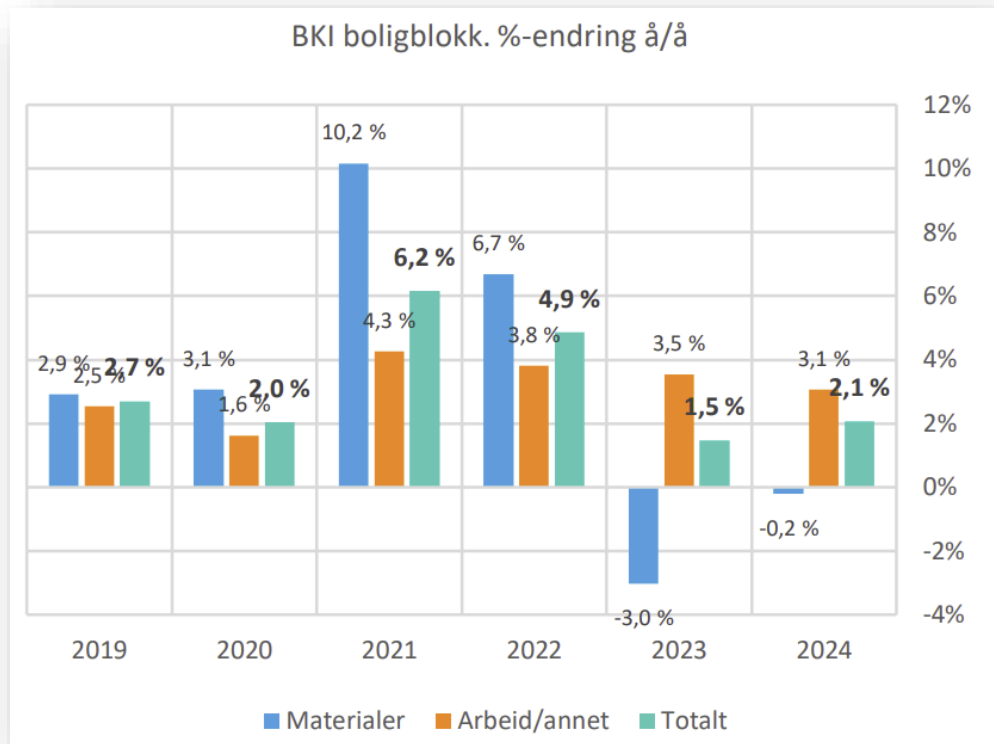
Anleggstransport, korte strekninger

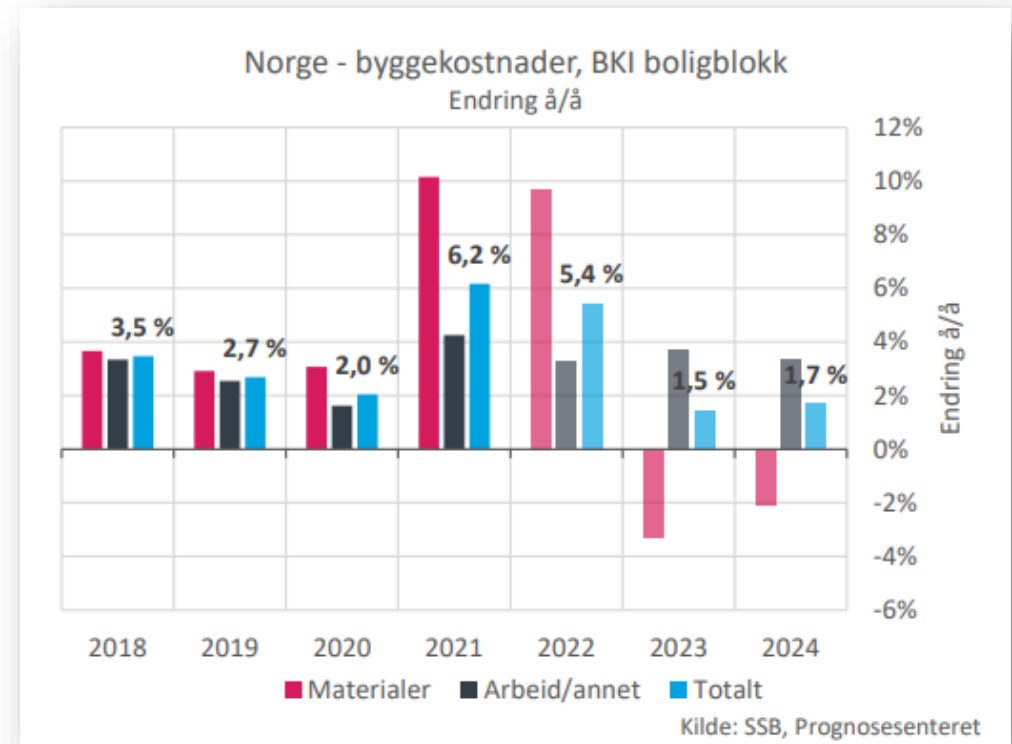
Kilde: SSB

Det blir dyrere å bygge

Februar 2022:

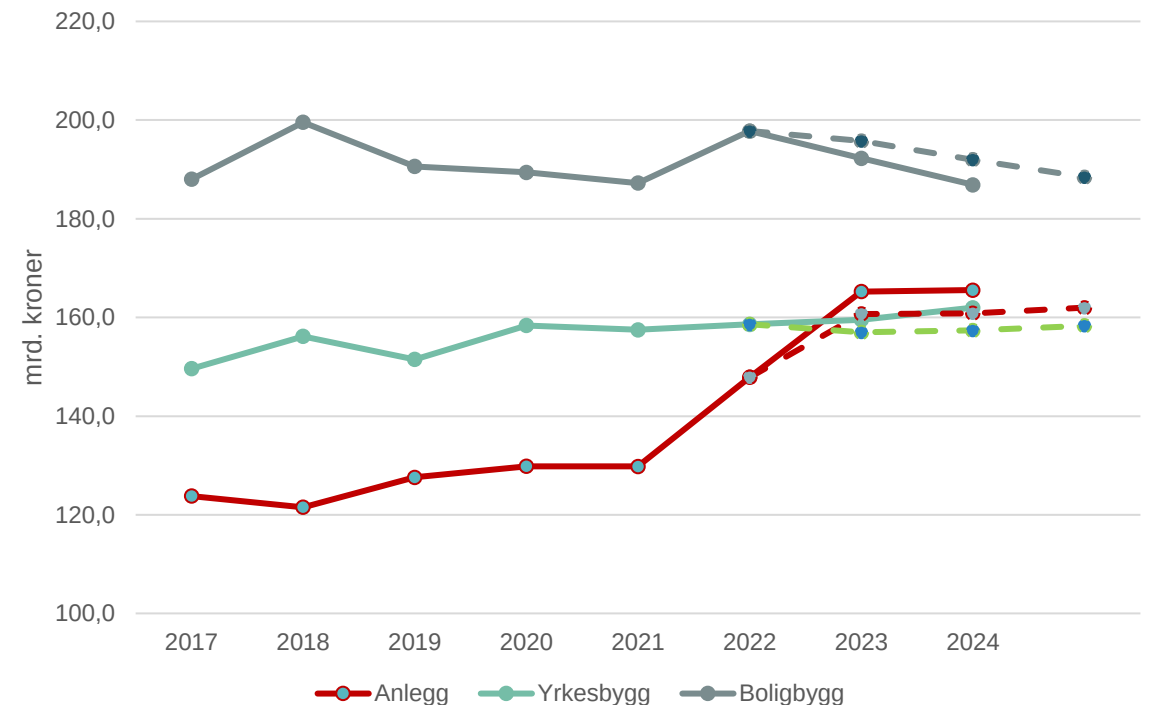
Mars 2022:

Veksten i bygg og anlegg bremses opp

- Boligbyggingen fortsetter å falle
- Yrkesbygg på stedet hvil
- ROT-markedet stabilt
- Hele markedsveksten kommer fra anleggssiden oppbremsing også her
- Store regionale forskjeller

Aktivitetsnivået i bygg og anlegg, totalt

Regjeringen bremser investeringene

Frykter full stopp i byggeaktiviteten: – Kan vare i både fem og ti år

Byggebransjen frykter full stopp i kjølvannet av Ukraina-krigen. Det er mangel på råvarer og folk, og det er ekstreme prisøkninger på alt fra byggevarer til energi.

DN: 27.03.22

Støre advarer om kutt i samferdsels- og byggeprosjekter

Publisert 27.03.2022 19:16 – Oppdatert 27.03.2022 21:43

Store samferdsels- og byggeprosjekter kan bli kuttet eller skjøvet på som følge av krigen i Ukraina, varsler statsminister Jonas Gahr Støre (Ap).

Advarer om «krigsøkonomi»: – Det vil bli tøffe tak, og det må vi ta innover oss

Statsminister Jonas Gahr Støre sier det nå er tid for å gå «åpent og ærlig» gjennom løfter om store investeringer som er planlagt fra regjeringen.

Adressa: 27.03.22

- Den store skrekken er at nye prosjekter stopper helt opp fordi vi ikke kan gi fastpriser. Da blir byggherren usikker på totalkostnaden, og da kan det bli vanskelig å realisere prosjektene.

Store samferdsels- og byggeprosjekter kan bli kuttet eller skjøvet på som følge av krigen i Ukraina, varsler statsminister Jonas Gahr Støre (Ap).

NTB: 27.03.22

Varsler kraftige kutt etter «byggeskandaler» og pengebruk «over stakk og stein»

Statsråd Ola Borten Moe varsler gjennomgang av alle byggeprosjekter.

Khrono: 27.03.22

Det blir en kamp om allerede vedtatte prosjekter – og stor usikkerhet

Kanskje de bør glemme hele prosjektet?

Planen om å samle NTNU rundt Gloschaugen har fått kraftig motbør. Er det like greit å skrinlegge hele greia?

Statsråd varsler full gjennomgang - frykter gigantprosjekt i Tromsø ryker

Trønderbenken må levere

LEDER: Trønderske stortingspolitikere må legge press på regjeringen og sikre at campusprosjektet ikke glipper på oppløssiden

Vær så god, Vedum: Åtte store vei- og baneprosjekter som bør skrotes nå

175 mrd. kroner

Aftenposten: I praksis betyr det at en rekke prestisjeprosjekter bør skrinlegges snarest mulig. Blant annet:

- Hordfast (beregnet til 37 milliarder, hvorav staten skal betale mesteparten)
- Togutbyggingen på Østlandet (Mange titalls milliarder)
- Ringeriksbanen og E16 (beregnet til nærmere 40 milliarder)
- Ny Bodø lufthavn (koster 6,6 milliarder, hvorav 2,2 skal finansieres gjennom Avinor)
- Ny jernbanetunnel gjennom Oslo (30–40 milliarder)
- Skipstunnelen på Stad (koster 2,5 milliarder)
- Mer E18 vest for Oslo (anslagsvis 25 milliarder)
- Firefelts motorveier med 110-standard (ca. 100 millioner pr. kilometer)

BNL ber regjeringen om tiltak

Statsministerens kontor
Næringsministeren
Finansministeren
Kommunal- og distriktsministeren
Samferdselsministeren
Olje- og energiminister
Arbeids- og inkluderingsministeren

Invitasjon til dialog om utviklingen i byggenæringen

Byggenæringen er Norges største fastlandsnæring, hvor Bygg 14 tilsluttede bransjeforeninger. Aktiviteten i byggenæringen verdikjeder. Det offentlige utløser ca. 40 % av omsetningen i inn i høysesongen for bygge- og anleggsvirksomhet.

Store ordreserver inn i pandemien kombinert med stor ette for at sektoren hadde høy aktivitet. I tillegg var godt smitteve holde produksjonen og byggeplasser i gang. Som Norges stor viktig bidrag for å opprettholde sysselsettingen i Norge. Kost kraftig gjennom pandemien. Dette følger av smittevern, økte og knapphet på råvarer som noen vesentlige faktorer. Arbeid

Som følge av krigen i Ukraina står nå sektoren på ny overfor slår inn på samme tid: Brå og kraftig prisvekst på materialer, bortfall av transportkapasitet, økte drivstoffkostnader, økte e maskiner og reservedeler. Til sammen gir dette en massiv kom kommende prosjekter som det ikke er tatt høyde for. Dette m arbeidsledighet i byggenæringen.

I øyeblikket er det høy aktivitet på kontrakter inngått for kr etterspørsel. BAE-sektoren forholder seg til lange ledetider. I Byggenæringens Landsforening å dele kunnskapen om utvikl kunne iverksette tiltak som medvirker til å opprettholde syss prisutvikling og risiko er i seg selv en stor demper på aktivitet tap av kontrakter også er av vesentlig betydning.

BNL vil understreke at vi stiller oss helt og fullt bak sanksjon

1. Sikre forutsigbarhet i en sektor med lange ledetider.
2. Håndtere risiko også gjennom det offentlige som bestiller, byggherre og eiendomsbesitter.
3. Statlige byggherrer må settes i stand til å ta et større ansvar for ekstraordinære prisøkninger.
4. Sikre likviditet slik at alle ledd i verdikjedene opprettholder aktivitet og sysselsetting.
5. Avklare tiltak som korrigerer for bortfall av transportkapasitet.
6. Behov for innsparinger i norsk økonomi må ikke gå på bekostning av viktig infrastruktur-utbygging eller ramme en sektor særskilt.
7. Sette byggenæringen i stand til å bidra til energieffektivisering gjennom stegvis oppgradering av dagens bygningsmasse. Dagens virkemidler må justeres for å treffe målsetninger bedre.
8. Sette av tilstrekkelig ramme og tilskudd i Husbanken for å kunne opprettholde aktivitet, samt bidra til utleiemarkedet.
9. Det må vurderes tiltak for å håndtere likviditets utfordringer som følge av stor kredittrisiko både i verdikjeder og privathusholdningen, for å unngå en ny finanskrise.
10. Justere virkemidlene for å målrette innsatsen for å vri mot en raskere grønnere omstilling og samtidig unngå å bidra til å overopphete økonomien.

preges nå av stor usikkerhet og ordrebortfall. lemme opp for bortfall av aktivitet som nå er

re for økt inflasjon, tap av konkurransekraft og ønsker en dialog og vurdering av hvilke il oppheting av økonomien.

isiko og store konjunktursvingninger, og BNL sjonen.

sikobilde er ekstraordinært, hvor også effekten

ap å komme frem til en plan med tiltak som

nge ledetider. ntligte som bestiller, byggherre og

il å ta et større ansvar for ekstraordinære

jedene opprettholder aktivitet og sysselsetting. all av transportkapasitet. ni må ikke gå på bekostning av viktig n sektor særskilt. i til energieffektivisering gjennom stegvis se. Dagens virkemidler må justeres for å treffe

id i Husbanken for å kunne opprettholde t. ikviditets utfordringer som følge av stor athusholdningen, for å unngå en ny finanskrise. nsatsen for å vri mot en raskere grønnere il å overopphete økonomien.

EBA anbefaler å bruke indeksregulering

Slik virker byggekostnadsindeksene

Sammensetningen av byggekostnadsindeks for boligblokk

Tabell 5.1 Boligblokk. Vekter (i promille) fordelt på delprodukt og innsatsfaktorer.
Innsatsfaktorer

Delprodukt	I alt	Lønn	Materialer	Maskiner	Transport	Andre kostnader ¹
I alt	1000,0	485,0	320,0	53,5	49,5	92,0
Sentraladministrasjon	51,0	30,5	-	-	-	20,5
Rigg, drift og administrasjon	154,0	78,5	8,0	30,5	7,0	30,0
Grunnarbeider	64,0	22,5	11,0	15,5	12,5	2,5
Betongarbeider	175,0	82,5	73,0	-	4,5	15,0
Prefabrikerte betongelementer	42,0	18,0	12,5	7,5	3,5	0,5
Stål og metallarbeider, brannisolering	33,0	19,5	9,0	-	2,5	2,0
Tekkingsarbeider	14,0	6,0	7,0	-	0,5	0,5
Mur puss og flisarbeider	32,0	18,0	13,0	-	1,0	-
Tømmerarbeid, monter- og innredningsarbeider	200,0	88,5	96,0	-	7,5	8,0
Blikkenslagerarbeid	9,0	4,0	3,0	-	1,0	1,0
Maler, tapetsering og gulvlegging	26,0	13,5	8,5	-	1,5	2,5
Rørleggerarbeid	91,0	45,5	39,0	-	3,0	3,5
Ventilasjon	33,0	14,0	15,5	-	3,0	0,5
Elektrikerarbeid	63,0	37,5	20,0	-	1,0	4,5
Heisinstallasjon	13,0	6,5	4,5	-	1,0	1,0

¹ Kostnader knyttet til administrasjon og drift som ikke passer inn under de øvrige innsatsfaktorene.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Sammensetningen av byggekostnadsindeks for veganlegg

Byggekostnadsindeks for veganlegg. Vekter etter anleggstype og innsatsfaktorer. Prosent

Innsatsfaktorer	Anleggstype			
	Veganlegg i alt ¹	Veg i dagen	Fjelltunnel	Betongbru
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Arbeidskraft	35,6	33,0	33,3	44,7
Maskiner ekskl. fører	19,1	24,5	14,9	8,4
Transport inkl. fører	7,3	7,8	10,7	2,8
Materialer i alt	30,5	29,0	33,5	31,9
Pukk og grus	6,0	9,3	1,5	1,1
Armeringsstål, spennarmering	2,4	0,3	2,2	8,3
Stålprofiler, pelerør, varmforsinkete lysmaster og føringsskinner	1,8	1,7	0,1	3,4
Andre produkter av bearbeidet stål	1,3	0,3	4,7	1,2
Betong, sprøytebetong	4,9	0,4	10,4	12,1
Betongprodukter	2,2	2,6	0,6	2,4
Bitumen	2,3	3,5	0,4	0,5
Sprengstoff	2,5	2,1	6,7	0,1
Annet	7,1	8,8	6,9	2,8
Andre kostnader ²	7,5	5,7	7,6	12,2

Kostnadsindeks for drift og vedlikehold av veger. Vekter etter type arbeid og innsatsfaktorer. Prosent

Innsatsfaktorer	Type arbeid		
	Drift og vedlikehold i alt ³	Asfaltering	Vinterdrift
I alt	100,0	100,0	100,0
Arbeidskraft	32,1	20,8	12,2
Maskiner ekskl. fører	15,0	15,1	19,4
Transport inkl. fører	26,1	11,2	57,5
Materialer i alt	21,1	48,0	10,3
Pukk og grus	5,3	17,5	3,5
Stålprofiler, pelerør, varmforsinkete lysmaster og føringsskinner	0,9	-	-
Andre produkter av bearbeidet stål	0,1	-	-
Betongprodukter	0,3	0,1	-
Bitumen	5,7	23,1	-
Salt	1,9	-	6,8
Annet	6,9	7,3	-
Andre kostnader ²	5,7	4,9	0,6

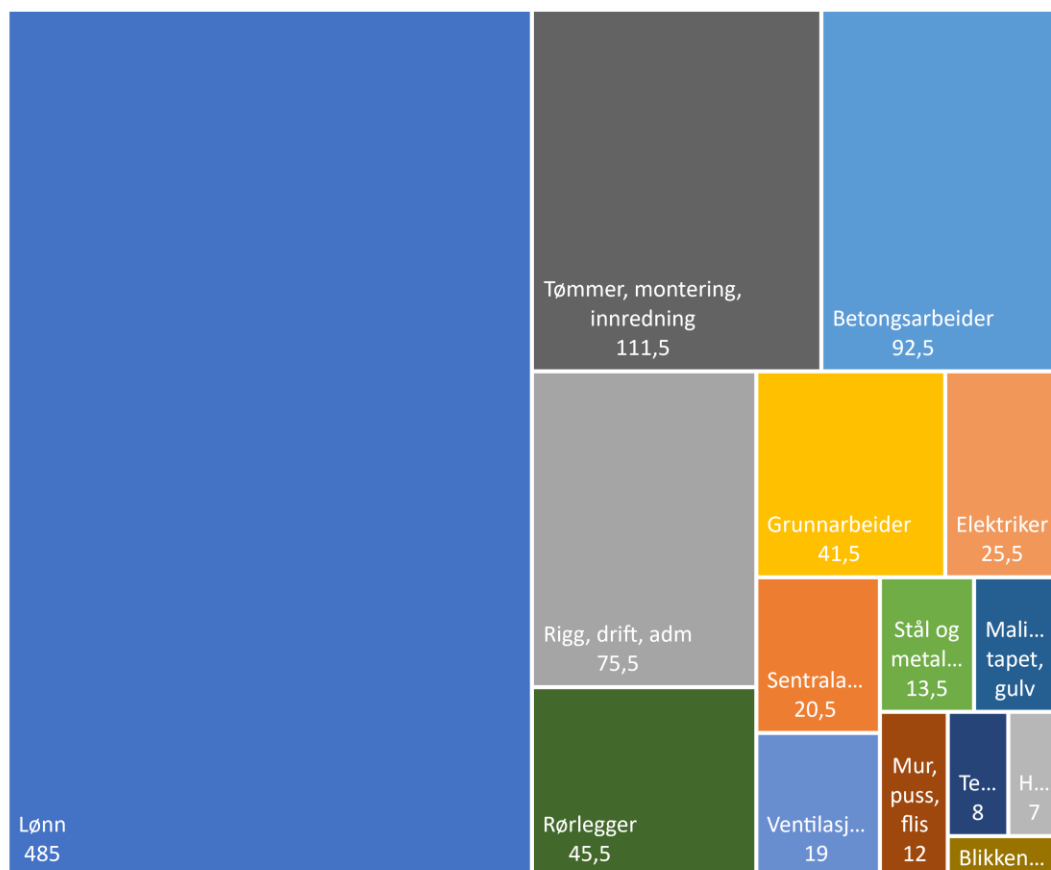
¹ Veganlegg i alt er vektet sammen av veg i dagen (59 pst.), fjelltunnel (19 pst.) og betongbru (22 pst.).

² Omfatter kostnader knyttet til administrasjon og drift som ikke passer inn under de øvrige innsatsfaktorene, f.eks. stillasleie, brakkeleie, forskaling, småmaskiner, strøm, telefon, forsikring m.m.

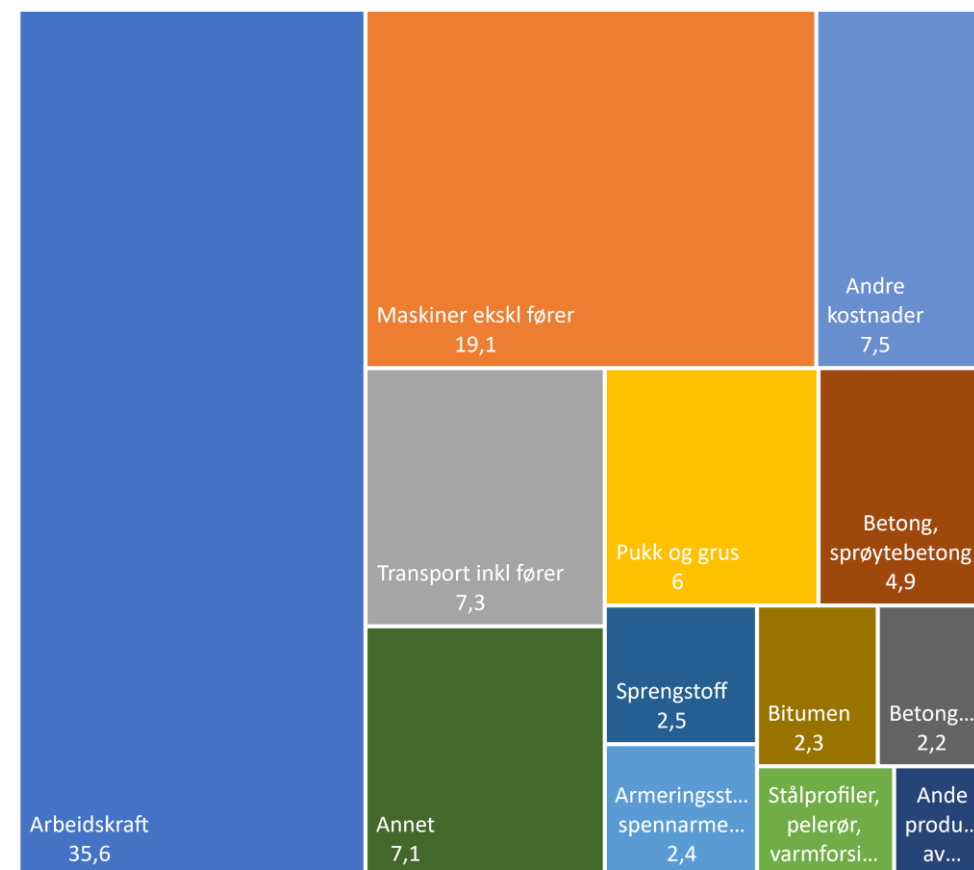
³ I drift og vedlikehold i alt inngår asfaltering og vinterdrift med henholdsvis 24 og 28 prosent.

Indeksene har ulik vekting av innsatsfaktorer

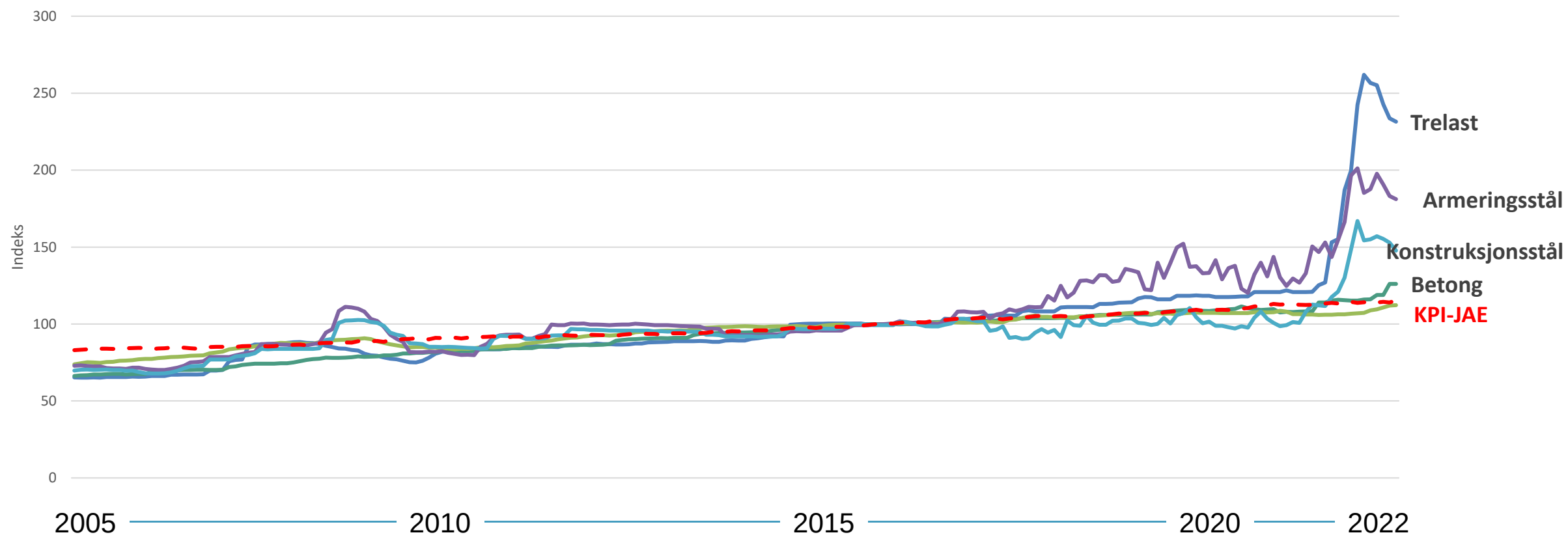
«Boligblokk i alt»

"Veganlegg i alt"

Materialindeksene 2005-2022

Nå er det viktigere å passe på at indeksen stemmer med virkeligheten i prosjektet

